

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ**APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor****C. G. DISSESCU****V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, C. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY****SILIU RĂDULESCU**
PRIM-REDACTOR**REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA**
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3**B. P. RĂDULESCU**
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Simion Hârnea.— *Codul silvic și obștiile de moșneni.*
Jurisprudența Română.— *Curtea de Apel din Iași, secția II.*— Succesiune. — Pactizare asupra unei succesiuni viitoare. — Măturisire Extra-judicială. — Forță probantă.

Codul silvic și obștiile de moșneni

Obștiile de moșneni se numesc cetele de săteni orăzeși cari stăpânesc din vechime în codevâlmășie o suprafață de câte-va sute sau mii de hectare goluri și păduri din culmea munților Carpați, folosindu-se împreună, —după anume obiceiuri vechi,—de iarbă și lemne pentru gospodăriile și interesele lor.

Asemenea obștiile se găsesc prin județele: Vâlcea, Bacău, Putna (Vrancea) și alte câteva localități de munte. Ele ființază din timpuri vechi și nu li se poate stabili cu precizie obârșia, căci chiar și istoria nu ne dă date precise în această privință. După unii cercetători, ele par-a-și avea origina cu mult înaintea întemeierii principatelor române, iar după alții ar rezulta că datează de mai curând, aceste averi seculare fiind donate de domnii pământeni unor căpitani ai lor, drept răsplătire pentru purtările vitejești în luptele cu vrăjmașii și cari fusese anume așezați cu cete de soldați în locuri periculoase, pentru apărarea țării.

O legendă destul de cunoscută, ne spune tot cam în acest fel despre munții Vrancei: —„Acești munți, zice legenda, au fost donați de Ștefan Vodă celor 7 feciori ai babei Tudora Vrâncioaia, cu cari Domnul a câștigat o luptă contra Ungurilor“.

Până în 1910, când a apărut actualul cod silvic, obștiile de moșneni nu se guvernau de nici o lege, cărmuindu se numai după niște simple obiceiuri locale vechi cari s'au transmis din generație în generație și pentru cetași luase puteri de lege.

În Vrancea, unde se găsesc un număr de aproape

50 obștiile moșnenești, cari stăpânesc un șir întins de munți (munții Vrancei), în suprafață de câteva zeci de mii de hectare, obiceiul tradițional era acesta: Are drept egal în obștie ori ce persoană născută în comună, din părinți băștinași cu drepturi câștigate în acea obștie, iar la moarte și-l pierde în folosul celorlalți obșteni. Acest drept îl are ori care din copii, —chiar dacă părinții lor trăesc— și intră în folosință de la majoritate. El se stinge numai prin moartea individului. Cei ce pleacă din comună pierd acest drept pe timpul lipsei lor și nu îl recapătă decât după ce s'a reîntors, chiar și după trecere de mai mulți ani.

Cu un cuvânt, cel ce se naște, se naște cu dreptul lui în obștie, iar cel ce moare, moare cu dreptul ce l-a avut, formulă ce a devenit ca un adagiu al Vrâncenilor cu privire la drepturile lor moșnenești.

Folosința bunului comun obștenii o făceau în mod cu totul neregulat, totuși neînțelegerile nu erau prea mari în cât să dea loc la certuri însemnate ori procese. În virtutea dreptului său, fie care putea să taie ori câte lemne din pădure pentru interesele sale personale și chiar pentru vânzare, iar în privința pășunatului obștenii strângeau la un loc în turme oile și vitele cornute ce le aveau, pășunând în felul acesta golurile și poenile din munți. Ori câte vite ar fi avut cineva se putea introduce la pășunat în munte fără nici o plată sau recompensă către celalt obștean care întâmplător nu avea vite, concluzia fiind, că și acesta va duce vite atunci când va avea.

Aceasta era situațiunea până în 1910, când a apărut noul cod silvic, unde s'a consacrat un capitol special obștiilor de moșneni, căutându-se astfel pentru prima dată a se creia un regim juridic obștiilor de moșneni, cari, —după cum s'a văzut,— se găseau într'o situațiune cu totul specială și diferită față de alte proprietăți cărmuite de codul civil.

Legea aceasta ca ori care lege nouă, s'a dovedit în urmă, —față de practica lucrurilor,— a fi necom-

pletă, dând loc la multe controverse a instanțelor sortite cu aplicarea dispozițiilor ei.

În primul rând, cu ocaziunea stabilirii drepturilor de proprietate să i vit nedumerirea dacă la stabilirea acestor drepturi se poate ține seamă de obiceiurile înrădăcinate a locului și de care obștenii nu se mai puteau depărta ușor, sau trebuie observate numai dispozițiile codului civil cu privire la succesiuni?

Comisiunea pentru stabilirea drepturilor de proprietate ale moșnenilor, de pe lângă judecătoria ocol Năruja, instituită conform art. 29 c. s. ținând seamă de obiceiurile locale urmate de veacuri, a pronunțat toate deciziunile sale potrivit acestor obiceiuri și aceasta bazându-se pe dispozițiile art. 31 c. s. potrivit căruia avea dreptul de a cerceta și face ori ce investigațiuni cu privire la obiceiurile locale, la drepturile și posesiunea obștenilor în munte.

Făcându-se apel de către o parte din obștenii omiși ori respinși de comisiune ca neavând dreptul lor stabilit în obștie, aproape toate deciziunile au ajuns în cercetarea celei de a doua instanțe a Trib. Putna. Aici părerile fiind împărțite, tribunalul s'a pronunțat în mai multe feluri. Prin unele sentințe s'a recunoscut valabil obiceiul locului ca mod de stabilirea drepturilor în obștie, iar prin altele s'a ținut seamă numai de dispozițiile generale ale codului civil privitoare la ordinea succesiunilor, înlăturându-se obiceiul locului sub motiv că art. 1912 c. civ. abrogă ori ce dispozițiuni cari sunt contrarii acestui cod.

Casația de abia în 1922 s'a pronunțat în această privință, hotărând prin decizia No. 288/922 s. II. (Cur. Jud. 5/923) că în materie de stabilirea drepturilor de proprietate ale moșnenilor codevăhnași, dreptul comun este suspendat de însuși legiuitorul prin art. 31 c. s., după care comisiunea silvică are cele mai întinse drepturi de investigațiune, putându-se conduce chiar și de obiceiurile locale și că art. 1912 c. civ. abrogă numai codicii Caragea și Calimach, cum și ordonanțele Domnești și circulările ministeriale anterioare codului civil, nu și obiceiurile locului chiar contrarii fiind codului civil, atunci când o lege specială, — legea silvică, — îngăduie a fi cercetate.

Astfel instanța supremă prin decizia citată, a înlăturat, — de și cam târziu, — echivocul ivit, hotărând că pentru stabilirea drepturilor moșnești se poate ține seamă și de tradițiile și obiceiurile vechi locale, chiar contrarii codului civil, ceia ce era și echitabil, căci a înlătura aceste obiceiuri vechi înrădăcinate și transmise de sute de ani diu generație în generație și a introduce alte dispozițiuni și norme noi, însemnează a produce o turburare

vie în viața moșnenilor stăpâni ai acestor păduri seculare.

De la stabilirea acestor drepturi de proprietate s'a strecurat un șir de ani, — mai mult de un deceniu, — și fiind supus morței, — mulți din membrii înscriși în tabelele de drepturi rămase definitive au decedat, iar alții noi, ajunși la majoritate le a luat locul, fără ca să se facă în aceste tabele vre-o rectificare despre schimbările intervenite în decursul vremii.

S'a putut constată cu ocazia întrunirilor generale și extraordinare a moșnenilor că un însemnat număr de membrii (cel puțin un sfert din cei înscriși) sunt decedați, pe când mulți alții cărora li s'ar cuveni dreptul, fie conform codului civil prin succesiune, fie potrivit obiceiului vechiu Vrâncesc arătat mai sus, sunt neînscriși.

Cei cari au devenit majori după pronunțarea deciziunii definitive a obștiei nu întâmpină de altfel nici o altă dificultate de cât aceea de a nu putea răspunde la convocările obștiei și a lua parte la întruniri precum și la împărțirea beneficiilor (foarte reduse de altfel) de la finitul fiecărui an, căci în ceia ce privește folosința în munte, ei sunt primiți de ceilalți obșteni fără nici o împotrivire să taie lemne ca ori care membru în-cris sau să introducă vite la pășune și aceasta indiferent dacă deciziunea s'a pronunțat pe baza obiceiului local ori pe dispozițiile codului civil cu transmiterea dreptului prin succesiune. În privința folosinței, obștenii respectă tot obiceiul locului apucat din bătrâni.

Din redactarea succintă a art. 35 c. s., singurul care ar permite înscrieri noi în tabelă, — ar rezulta că au drept să facă cereri pentru înscrieri în obștie pe calea ordinară numai acei cari *atunci la constituirea obștiei* au fost omiși sau au fost trecuți cu drepturi mai mici de cât le-ar fi avut și cari nu ar fi fost prezenți sau reprezentați la cele două instanțe de fond.

În acest caz, cum rămâne cu înscrierea în obștie a moștenitorilor moșnenilor decedați și a celor cari conform obiceiului locului trebuiesc înscriși cu drepturi egale, căci aceștia nu pot fi socotiți ca omiși de comisiune de la înscriere, de oarece la formarea tablei nici nu puteau avea acest drept? Chestiunea a fost discutată de Tribunalul Putna unde s'au prezentat asemenea cereri din partea celor deveniți majori în urmă după constituirea obștiei, și, — după cum erea de așteptat, — s'a ivit și de astă dată o serioasă controversă. Una din secțiuni admite asemenea cereri, dispunând rectificarea tablei și înscrierea moștenitorilor moșnenilor decedați, iar cealaltă secțiune luând textul art. 35 c. s. în mod limitativ, respinge ca inadmisibile asemenea cereri.

D-l Corneliu Botez își dă părerea sa documentată în comentariile ce face acestei legi, că art. 35 este numai

enunțativ și legiuitorul a avut intențiunea să dea textului o aplicațiune cât mai largă, în care intră toți acei cari au dobândit un drept de proprietate devălmașă, fie înainte, fie după întocmirea tabelelor definitive. Face observațiunea că în cameră la votarea legii. Dl. Ministru de Domenii a dat explicații tot în acest sens, arătând că dacă s'ar da o interpretare contrară în sensul că articolul în chestiune este limitativ, nu concordă cu spiritul legii și rezultatul ar duce la distrugerea obștiei în loc de menținerea ei, căci s'ar împuțina numărul membrilor săi înscrși în tabelă din cauză de moarte și altele, împotriva scopului următor care a fost de a conserva drepturile lor (V. «Leigiuri Silvice»).

Să vedem însă dacă înscrierea în obștie nu s'ar putea face și pe altă cale afară de procedura prevăzută de art. 35 c. s. care pe lângă că este discutabilă în drept, ea este foarte îngreunătoare pentru sătenii de la munte cari sunt siliți astfel să facă drumuri lungi pe distanțe de 20-30 Km. din Vrancea până la Tribunal unde să îndroucă cerere ordinară în judecată cu amânări și cheltuieli nu atât de ușoare până să se vadă înscris în tabela obștiei cu un drept, pe care îl avea de altfel cășigat pe baza tradițiunii și se folosea efectiv de el.

Tabela obștiei în care s'a înscris numele și dreptul fie cărui moșnean, se găsește într'o continuă transformare, căci sunt membrii înscrși cari au decedat și trebuie șterși din tabelă și apoi mai sunt și alții cari au căpătat drepturi în urma și trebuiesc înscrși.

Singurul titlu fundamental care regulează drepturile moșnenilor și care nu se mai poate schimba sau modifica este numai deciziunea comisiunii sau sentința celei de a doua instanțe dată conform prescripțiunilor art. 31 și următorii c. silv.—rămasă definitivă și devenită executorie pentru obșteni.

Prin urmare, dacă această decizie recunoaște în principiu obiceiul locului ca mod de câștigare și pierdere a drepturilor în obște, atunci potrivit acestui obicei, — arătat mai sus — fac de drept parte din obștie toți acei deveniți majori și născuți în comună din părinți băștinași. Astfel fiind, tabela obștiei nu ar rămâne decât ca o simplă listă în care să se întambuleze «proprio nomine» toți moșnenii cari formează obștia, listă ce nu poate fi valabilă de cât atunci când s'ar introduce la timp toate modificările ce ar surveni, — formalități de ordin pur administrativ a obștiei și cari s'ar putea îndeplini de însuși consiliul de administratori, cu anumite reguli.

Așa fiind, în așezământul obștiei prevăzut de art. 37 și următ. c. silv. care este și el un regulament cu norme pentru administrarea internă a bunului obștesc, s'ar putea introduce dispozițiuni speciale prin care consiliul de administrație al obștiei să fie

îndatorat a primi cererile de înscriere ce i s'ar prezenta de către cei cari pe baza deciziunii ar solicita înscrierea în tabelă. Aceste cereri împreună cu actele doveditoare (acte din care să se stabilească că petiționarul este născut în comună, din părinți băștinași cu drepturi în obștie) se vor verifica de consiliul de administrație într'o ședință a sa și dându și avizul asupra fiecărui caz în parte: de admitere sau respingere, vor trebui supuse apoi aprobării obștiei, fie prin întrunirile anuale ordinare ce se fac în fiecare an, fie la o întrunire extraordinară convocată în acest scop, căci numai membrii obștiei sunt în măsură să aprecieze mai bine dacă solicitantul are sau nu drept în obștie, și pentru o mai bună asigurare de dreptate fiecăruia, s'ar putea ca aceste hotăriri ale obștiei să fie pronunțate cu drept de apel la judecătoria de ocol pentru cei nemulțumiți.

Tot astfel s'ar putea proceda și cu ștergerea din tabelă a celor decedați, pentru cari consiliul va procura dela oficiul stărei civile actele lor de deces.

Numai în felul acesta ar putea să existe alături de decizia fundamentală a obștiei un tablou exact al membrilor ce compun ceata de moșneni, scutindu-se atâtea sute de persoane de străgănilor și cheltuielile pricinuite cu acțiunile la tribunal.

S'ar putea obiecta însă, că potrivit art. 31 și 33 c. s. tabela de moșneni face parte integrantă din deciziunea de constituirea obștiei și în cazul acesta ea n'ar putea fi modificată printr'o simplă dispoziție a membrilor obștiei luată prin întrunirile sale. Într'adevăr, textele amintite socotește tablele acestea ca făcând parte din decizia obștiei, însă nu este mai puțin adevărat că dacă nu s'ar introduce la timp pe o cale mai lesnicioasă schimbările intervenite între membrii obștiei, tabela nu ar mai putea reprezenta realitatea.

În contra acestor argumentări planează și următoarea considerațiune:

Potrivit deciziunii dată de comisiune pe baza obiceiului local, orice persoană născută în comună din părinți părtași în obștie, are drept asupra bunului comun, după cum am arătat mai sus, și dela majoritate intră de drept în folosința lui. În cazul acesta, ce rost mai are tabela, — așa zisă definitivă, alcătuită acum 12-14 ani și care mai târziu nu ar rămânea decât un simplu pomelnic al unor morți foști pe timpuri membrii în obștie, când alții sunt de drept moșneni cu drepturi în munte?

Dar dispozițiunile al. 6 al art. 35 care spune: „Numai dela data acestei rectificări, noii înscrși vor putea exercita drepturile lor de codevălmași“ mai poate avea ființă atunci când obiceiul locului stabilește altfel?

Din toate acestea rezultă că actualul cod silvic

este necomplet și a fost alcătuit prea în grabă fără a se cerceta de aproape situațiunea specială a acestor obștii de moșneni.

Deaceea am găsit cu cale ca acum când se proiectează modificarea și completarea acestei legi să arăt aci unele păreri și observațiuni ale mele, cari să fie cercetate de cei în drept, avându-se în vedere la redactarea noului proiect în măsura în care elese vor găsi întemeiate.

Năruja-Putna

Simion Hârnea

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

Secția II

Audiența de la 17 Iunie 1924

Președenția d-lui M. D. Patron, Președinte

Ilie Rabinovici cu Mayer Rabinovici

SUCCESIUNE.—PACTIZAREA ASUPRA UNEI SUCCESIUNI VIITOARE.—ART. 965 AL. 2 COD. CIVIL.
MĂRTURISIRE EXTERA-JUDICIARĂ SCRISĂ.—PARTA FI PROBANTĂ.—ART. 1204—1206 C. CIVIL.

1. Dacă potrivit art. 965 al. 2 c. civil sunt interzise pactele asupra succesiunilor viitoare, adică stipulațiunile având de obiect succesiunea unei persoane încă în viață, de aci nu urmează să fie nul și actul prin care unul din trați recunoaște că un imobil dobândit prin donațiune de la defuncta lor mamă, este averea tatălui lor care se află încă în viață, de oarece în acest caz nu se face un pact asupra unei succesiuni viitoare a tatălui și nu se vinde nici un drept asupra succesiunii sale, ci se pactizează asupra succesiunii mumei decedate, cu consecința numai, ca la decesul tatălui, imobilul dobândit prin donațiune să fie raportat masei succesoriale paterne.

2. Cu toate că codul civil prin art. 1204—1206, unde se ocupă de mărturisirea unei părți, nu vorbește nimic despre mărturisirea extra-judiciară scrisă, totuși această mărturisire trebuie să aibă aceiași putere ca ori ce înscris, și va constitui după cazuri, când o dovadă autentică, când una sub semnătură privată sau numai un început de probă scrisă.

Jurnal No. 1090.—Constată averea succesorală rămasă pe urma defunctului Haim Rabinovici în acțiunea de partaj intentată de Ilie Rabinovici contra lui Mayer Rabinovici.

Curtea, în majoritate,

Asupra apelurilor făcute de Ilie Rabinovici și Maier Rabinovici în contra Jurnalului Trib. Iași s. I No. 8114 din 10 Iulie 1923 relativ la admiterea în prin-

cipiu a acțiunii de partaj pentru averea defunctului lor tată Haim Rabinovici.

Văzând că la prima instanță, Ilie Rabinovici a acționat în judecată pe Maier Rabinovici pentru împărțeala averii rămasă pe urma def. lor tată Haim Rabinovici compusă din: 1) un imobil situat în Iași Str. Nicolina No. 75; 2) mobila din casă și edecurile crâșmei părintești și 30.000 lei numerar, — din care avere urmează a se atribui — conform testamentului bătrânului Haim Rabinovici, prin care acesta lasă întreaga porțiune disponibilă tiului său Maier — în proporție de $\frac{2}{3}$ lui Maier și $\frac{1}{3}$ lui Ilie. Prin aceeași acțiune Ilie Rabinovici mai pretinzând a se împărți în două și 5000 lei rămași dela mama lor Haia, a renunțat în urmă la acest capăt de cerere.

Văzând că pe acțiunea aceasta de partaj s'a greșit și cererea reconvențională a lui Maier Rabinovici, ca Ilie Rabinovici să raporteze la masa succesorală valoarea imobilului din str. Sf. Lazăr No. 44 ce i-a fost donat de tatăl lor Haim pe când era în viață și pe care Ilie l'a vândut Friedei Rabinovici fiica lui Maier Rabinovici; că, la această cerere, Ilie Rabinovici răspunde cu un supliment de acțiune prin care pretinde ca și Maier Rabinovici să raporteze în natură la masa succesorală un alt imobil din str. Sf. Lazăr, 41, care deși a fost donat acestuia de mama lor Haia Rabinovici, însă, prin actul de vânzare a casei din str. Sf. Lazăr No. 44 (prin care Ilie Rabinovici vinde această casă Friedei Rabinovici fiica lui Maier Rabinovici), Maier Rabinovici recunoaște că și această casă face parte tot din averea def. lor tată Haim Rabinovici.

Văzând că asupra acestor acțiuni, prin jurnalul de admitere în principiu prima instanță a dispus:

„Admite în principiu cererea de eșire din diviziune a succesiunii rămasă de pe urma def. H. Rabinovici, constată că masa succesorală adusă la împărțeală se compune din imobilul din strada Nicolina No. 75 din sumele de 18.000 lei și 3500 lei. Această avere urmează a se atribui în proporție de $\frac{2}{3}$ lui Maier Rabinovici și $\frac{1}{3}$ lui Ilie Rabinovici.

„Numește expert pe D-l Inginer Cernătescu din Iași pentru a constata valoarea imobilelor și a mobilelor și dacă ele se pot comod împărți în natură, fixându-i-se onorar suma de cinci sute lei care se va depune la grefa Tribunalului conf. art. 216 pr. civilă.

„Deleagă pe D-l judecător-supleant cu luarea jurământului expertului“.

Văzând că ambii copărtași au apelat acest jurnal: Ilie Rabinovici pentru motivele că Triunalul a refuzat aducerea la masa succesorală a imobilului din str. Sf. Lazăr Nol 41 și că s'a omis dela împărțeală o parte din averea mobilă, iar Maier Rabinovici pentru că Tribunalul a socotit valoarea imobilului

din str. Sf. Lazăr No. 44 numai la suma de 18.000 lei, prețul de vânzare obținut de către Ilie Rabinovici de la Frida Rabinovici în ziua de 30 April. 1920, când s'a făcut vânzarea, iar nu cum ar fi trebuit, acel real din momentul deschiderii succesiunii când moare Haim Rabinovici la 16 Ianuarie 1921, pentru că între timp valoarea caselor se urcase în mod simțitor.

Având în vedere că din declarațiile părților în instanță, din interogatoriile ce li s'au luat și din actele dela dosar, se stabilesc în fapt următoarele:

Soții Haim Rabinovici și Haia Rabinovici, donează pe când erau în viață fiecare câte o casă celor doi copii născuți din căsătorie și anume: Haim Rabinovici fiului său Ilie, imobilul din str. Sf. Lazăr No. 44, iar Haia Rabinovici fiului ei, Maier, imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41 (act aut. de Trib. Iași S. III la No. 1477 | 1895).

La moartea Haiei Rabinovici, care decedează înainte soțului ei și deci pe când acesta era în viață, Ilie Rabinovici acționează în judecată de partaj pe fratele său Maier pentru averea rămasă dela mama lor Haia Rabinovici.

Procesul acesta ia sfârșit printr'o împăcare constatată prin jurnalul Trib. Iași S. II No. 1002 din 17 Februarie 1920 care ordonă închiderea dosarului întru cât părțile nu mai au vre-o pretenție unul contra altuia, deci Maier Rabinovici, în virtutea acestei împăcări, urma a fi considerat ca proprietar definitiv și exclusiv asupra casei din str. Sf. Lazăr No. 41 pe care de fapt o stăpânește și astăzi.

În ce privește casa din str. Sf. Lazăr No. 44, aceea donată de Haim Rabinovici fiului său Ilie Rabinovici, acesta între timp o donase și el soției sale. Născându-se însă un conflict între bătrânul Haim Rabinovici și fiul său Ilie, cel dintâi obține pe cale de judecată la prima instanță revocarea donațiunii pentru ingraturitate (hot. Trib. Iași S. II No. 26 din Februarie 1919 prin care se revoacă donațiunea părintească, dar se respinge cererea de a se declara simulată a doua donațiune pe care Ilie a făcut-o soției sale).

O împăcare însă intervine și de astă dată între părți (Jurnalul Curței de Apel Iași s. II No. 617 din 8 Mai 1920). La pretențiunea bătrânului Haim Rabinovici că nici într'un caz casa din str. Sf. Lazăr, 44 să nu rămână în mânele lui Ilie Rabinovici, acesta o vinde cu actul autentificat de Trib. Iași s. III la No. 1871 din 30 Aprilie 1920 Friedei Rabinovici, fca lui Maier Rabinovici, prin care act Maier Rabinovici declară că recunoaște că casa din str. Sf. Lazăr No. 44, aceea care îi fusese donată de mamă, face parte tot din averea lui Haim Rabinovici, prin următoarea clauză: «Subsemnatul Maier Rabinovici comerciant,

domiciliat în Iași str. Sf. Lazăr No. 41, garantez solidar pe D-l Ilie Rabinovici de ori ce pretențiuni ce s'au ridicat sau se vor ridica contra sa de către D-l Haim Rabinovici cu privire la imobilul sus vândut și recunosc că imobilul din Iași str. Sf. Lazăr No. 41 pe care l'am dobândit prin donațiune autentificat de Trib. Iași s. III No. 1477—1995 era averea lui Haim Rabinovici».

Posterior acestei vânzări, la 16 Mai 1921, încetează din viață Haim Rabinovici, lăsând testamentul autentificat de Trib. Iași s. III sub No. 2273 din 26 Iunie 1918 prin care dispune că: „las partea mea disponibilă din întreaga mea avere mobilă și imobilă, atât cea actuală cât și aceia ce voi dobândi mai târziu, iubitului meu fiu Meier Rabinovici».

Aceste fiind împrejurările reale constatate, urmează a se examina chestiunile de drept și de fapt pe care apelanții le aduc în desbaterea Curței.

Având în vedere că prima chestiune ce se pune în discuție este relativă la casa din Str. Sf. Lazăr No. 41 și consistă în a se ști ce valoare juridică are și deci care este efectul clauzei din actul de vânzare aut. de Trib. Iași s. III la No. 1871/921 prin care Maier Rabinovici recunoaște că această casă era averea lui Haim Rabinovici.

Văzând că apelantul Meier Rabinovici susține că această clausă este o mărturisire extra — judiciară scrisă, pe care nu se poate pune nici o bază întrucât este evident contrară realității și că în orice caz constituie un pact prohibit asupra succesiunii viitoare a tatălui, iar apelantul Ilie Rabinovici pretinde că e vorba de o mărturisire extra-judiciară scrisă făcută în scopul de a-i servi în viitor, constituind o trasacție valabilă fiind relativă la succesiunea deja deschisă a mamei.

Având în vedere că în conformitate cu disp. art. 965 al. 2 din C. civ. sunt interzise pactele asupra succesiunilor viitoare, adică stipulațiunile având de obiect succesiunea unei persoane încă în viață; că această prohibițiune este datorită pe de o parte împrejurării că asemenea convențiuni pot da naștere în spiritul unora dintre contractanți la votum mortis, ceea ce constituie o imoralitate, iar pe de alta pentru că ele (aceste convențiuni) nu au nici un folos economic pentru succesorul care dispune de drepturile lui în favoarea unui terțiu, cel dintâi expunându-se de cele mai adesea ori la o pagubă mare în viitor în schimbul unui mic avantaj momentan.

Având în vedere că astfel fiind, ori de câte ori nu ne aflăm în cazurile uneia din aceste două condițiuni, nu poate fi vorba de un pact prohibit asupra unei succesiuni viitoare.

Că, deci, atunci când Maier Rabinovici prin actul de vânzare menționat, recunoaște că casa pe care a

dobândit-o prin donațiune de la mama lui „era averea lui Haim Rabinovici“ (tatăl său), el este departe de a face un pact asupra succesiunii viitoare a tatălui său, deși acesta era încă în viață, nu se vindea nici un drept asupra succesiunii sale, dar se pactiza relativ la averea mamei deja decedată în acel moment, făcându-se stipulațiune a căror consecințe prevăzute erau ca la moartea tatălui celor doi frați, unul din ei Maier trebuie să raporteze masei succesorală paterne și casa dobândită prin donațiune de la mamă, care prin urmare să fie considerată ca avere a lui Haim Rabinovici și deci supusă aceluiași reguli de împărțea ca întregul activ al acestuia.

Având în vedere că Maier Rabinovici prin avocatul său, mai susține că clauza prin care acesta recunoaște că casa donată de mamă este avere de a tatălui lor Haim Rabinovici este o mărturisire extra-judiciară care urmează a fi înlăturată ca contra realității.

Văzând că Codul civil prin art. 1203—1206 unde se ocupă despre mărturisirea unei părți nu vorbește nimic despre mărturisirea extra-judiciară scrisă;

Că această mărturisire, de care legea nu vorbește, trebuie să aibă aceiași putere ca orice înscris, cu alte cuvinte înscrisul va putea întotdeauna să fie produs și va constitui după cazuri, când o dovadă autentică, când una sub semnătură privată sau numai un început de dovadă scrisă, după cazuri și cu condițiunea de a îndeplini cerințele legii pentru fiecare din aceste categorii de dovezi.

Că, deși din actele de la dosar (actul de donație al Haiei Rabinovici către Maier Rabinovici și actul autentificat de Trib. Iași s. III sub no. 1619 din 9 Iulie 1892 prin care Haia cumpără casa din str. Sf. Lazăr 41 ce urma a dona de la Elena Costin), rezultă în mod evident că casa despre care Meier Rabinovici recunoaște că face parte din averea tatălui său Haim Rabinovici, în mod real aparține în plină proprietatea mamei sale Haia, nimic nu îndrituiește a se înlătura această mărturisire scrisă care se vede a fi fost făcută în deplină cunoștință de cauză asupra consecințelor ei de către Meier Rabinovici, care în schimb a obținut ca contra valoare de la Ilie faptul că acesta a vândut cealaltă casă din strada Sf. Lazăr No. 44 către Frida Rabinovici, fiica lui Maier Rabinovici.

Că, în definitiv, din faptul că Ilie Rabinovici vinde Friedei casa ce-i donase tatăl său (strada Sf. Lazăr No 44) în urma unui conflict ce avusese cu acesta și spre a-i pune capăt conform sugestiei donatorului, iar prin același act autentic tatăl Friedei numit Meier Rabinovici, recunoaște că casa pe care el o stăpânea ca avere de la mamă este tot avere de a tatălui lor (str. Sf. Lazăr No. 41), aceasta din urmă făcuse obiectul unui alt litigiu dintre frați stins

prin împăcare, rezultă că frații Meier Rabinovici și Ilie Rabinovici au înțeles să curme astfel ori ce neînțelegeri între dânsii prezente și viitoare, iar actul încheiat presintă caracterul unei transacțiuni în conformitate cu disp. art. 1704 și deci are puterea unei hotărâri definitive între părțile contractante.

Că, deci, casa din str. Sf. Lazăr No. 41, trebuind a fi considerată ca avere a lui Haim Rabinovici, întrucât se stăpânea ostăzi de unul dintre cei doi copii legitimi rămași pe urma def. Haim Rabinovici, urmează a fi raportată în masa succesorală în conformitate cu disp. art. 763 C. civ. și împărțită ca și întreaga avere a acestuia conform dispozițiilor lui, care prin testamentul autentificat de tribunalul Iași s. III. la No. 2273 din 23 Iunie 1918 a dispus de partea disponibilă în favoarea fiului său Meier Rabinovici, deci acesta urmând (art. 841 C. civ) să ia două teimi din întreaga avere, iar celălalt fiu Ilie Rabinovici numai o treime.

Cum însă Maier Rabinovici pretinde a fi făcut însemnate îmbunătățiri la casa aceasta din strada Sf. Lazăr No. 41, urmează de a i se admite cererea de a le dovedi cu martori și evalua printr'o expertiză spre a fi ținute în seamă, după cum este întemeiată și cererea lui de a se evalua prin expertiză imobilul din str. Sf. Lazăr No. 44 care a fost înstreinat de Ilie Rabinovici către Frida Rabinovici în momentul deschiderii succesiunii lui Haim Rabinovici (16 Ianuar 1921) conform art. 765 C. civ., căci prețul de 18.000 lei obținut din vânzare la o dată anterioară nu reprezintă valoarea reală din momentul deschiderii succesiunii, singura care trebuie avută în vedere.

Văzând în ce privește pretențiunile relative la numerarul și cealaltă avere mobilă rămasă pe urma def. Haim Rabinovici, că motivele primei instanțe sunt întemeiate în totul atunci când se constată din dovezile administrate că numerarul nu s'a urcat de cât la suma de 3500 lei, iar cealaltă avere mobilă se compune numai din următoarele lucruri: o și-foneră cu oglindă, două paturi de fier, cu așternut complet, șase scaune cu spătare de paie și o oglindă mare. Că din depunerile martorilor ascultați, rezultă că numai această avere mobilă a aparținut def. Haim Rabinovici, pe care însă Tribunalul a omis a o trece în dispozitivul jurnalului de admitere în principiu.

Pentru aceste motive, redactate de D-1 Consilier Eugen Petit, constată că averea de împărțit rămasă pe urma defunctului Haim Rabinovici, se compune din imobilul din Iași Str. Nicolina No. 75. etc.

Semnații: *C. Vârgolici, N. Gane, E. Petit.*

Osebită părere.

Subscrișii diferim de părerea majorității asupra unui punct și anume: că suntem de părere că nu este locul ca Meer Rabinovici să raporteze la masa succesorală imobilul din Iași, str. Sf. Lazăr No. 41, și aceasta pentru următoarele motive:

În procesul de față se liquidează succesiunea def. Haim Rabinovici, părintele lui Meier și Ilie Rabinovici, și nu a mamei lor def. Haia Rabinovici, decedată înaintea soțului ei Haim Rabinovici; or, imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41, a fost proprietatea Haiei Rabinovici și nu a lui Haim Rabinovici, imobil dăruit de către Haia fiului său Meier încă din anul 1895.

Că, astăzi se liquidează succesiunea def. Haim Rabinovici o stabilește reclamația făcută în cauză, faptul că succesiunea def. Haia Rabinovici a făcut obiectul altui litigiu în trecut, închis prin împăcare și recunoașterea ambelor părți că acesta este obiectul litigiului de față.

Că, imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41 a fost proprietatea def. Haia Rabinovici o stabilesc următoarele dovezi și anume: Haia Rabinovici a devenit proprietara acestui imobil prin cumpărare de la Elena Costin în baza actului aut. de Trib. Iași s. III sub No. 1619 din 9 Iulie 1892, aceasta din urmă fiind proprietară în baza ordonanței de judecare a aceluiași Trib. sub No. 50/1891.

Că, la 23 Iunie 1895, cu actul autentificat de același Tribunal sub No. 1477, Haia Rabinovici a dăruit acest imobil fiului său Meier, care l-a stăpânit liniștit până la moartea mamei sale, care a avut loc la 26 August 1918; că, în Octombrie 1918, Ilie Rabinovici a intentat acțiune fratelui său Meer pentru împărțirea în două a averii rămasă pe urma mamei lor prevăzând în acțiune și acest imobil, de care face mențiune că a fost dăruit de mamă fratelui Meer, — litigiu însă care la 17 Februar 1920 se termină printr'o împăcare, cerându-se închiderea dosarului de oarece părțile n'au mai avut vre-o pretenție una contra alteia. — Că, în fine, nici def. Haim Rabinovici n'a prevăzut prin testament acest imobil, de oarece știa bine că face parte din succesiunea soției sale și nici Ilie Rabinovici când a intentat acțiunea de împărțeață de astăzi nu a înțeles a prevedea în masa de împărțeață și acest bun; că, deabia în cursul procesului, și-a reamintit că și acest bun ar face parte din masa succesorală a tatălui lor și printr'o cerere adițională făcută la Iulie 1922 cere lui Meer Rabinovici să raporteze imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41, trecând peste toate faptele arătate mai sus și declarațiunea făcută de el la 17 Februar 1920 cu ocaziunea lichidării succesiunii mamei lor.

Având în vedere că nici Ilie Rabinovici nu poate

declara că acest bun a aparținut în realitate tatălui lor Haim Rabinovici, dar susține că fratele său Meer-i-a recunoscut la 30 April 1920 cu ocaziunea autentificării actului prin care el, Ilie, vîdea fiicei acestuia Frieda Rabinovici imobilul din str. Sf. Lazăr 44, că imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41 era averea lui Haim Rabinovici și bazat pe această declarațiune, contrară cu totul realității lucrurilor, cere astăzi fratelui său să raporteze acest bun la masa de împărțit; — că, fiindcă o atare declarațiune s'a făcut, este locul a-i stabili natura și valoarea ei, spre a vedea dacă ea dă dreptul lui Ilie Rabinovici, cu toată realitatea descrisă mai sus, să aibă o asemenea pretenție.

Având în vedere că majoritatea Curței spre a da deciziunea de mai sus, pleacă de la ideea că actul încheiat între Ilie Rabinovici și Frieda Rabinovici, act intitulat act de vindere cumpărare, ar fi în realitate o transacție, în care frații Ilie și Meer Rabinovici ar fi pus capăt tuturor neînțelegerilor dintre ei, convenind cu acea ocaziune ca și imobilul din str. Sf. Lazăr No. 41 la moartea tatălui lor (căci în acel moment tatăl lor trăia, să fie considerat ca făcând parte din averea sa și să se împartă între ei; că, plecând de această idee, majoritatea decide că ori care ar fi realitatea lucrurilor, transacția urmează să și producă efectul și deci acest bun trebuie raportat de Meer Rabinovici, căci astfel s'a legat prin transacție.

Având în vedere că actul de mai sus, intitulat de părți act de vindere-cumpărare, nu-i o transacție în părerea noastră ci o simplă vindere-cumpărare, intervenită între Ilie și Frieda Rabinovici, și o spunem aceasta nu numai fiind că titlul actului este acesta, dar fiindcă conținutul actului nu ne îngăduie a o spune altfel. În adevăr, Ilie Rabinovici se găsea în proces cu părintele său Haim Rabinovici pentru acest imobil dăruit de părinte fiului său și apoi cerută revocarea donațiunii de către părinte pentru ingratitudinea fiului, proces câștigat de părinte la prima instanță și aflat în fața Curței de Apel; că litigiul din fața Curței se stinge la 30 April 1920 printr'o declarațiune de împăcare dată Curței, declarațiune care complectată cu actul de vindere-cumpărare intervenit în aceeași zi între Ilie Rabinovici și Frieda Rabinovici desvăluie convenția intervenită între fiu și tată, convenție ce are caracterul unei transacții. În adevăr, Haim Rabinovici renunță la procesul de revocare a donațiunii, renunță la hotărârea câștigătoare dela prima instanță și recunoaște ca valabilă donațiunea făcută lui Ilie, dar Ilie este obligat să vîndă în aceeași zi imobilul acesta, fiicei lui Meer Rabinovici numită Freida; că, acesta este adevărul, rezultă din recunoașterea ambelor părți

făcută înaintea Curței (vezi concluziile lor scrise). Fiul și tatăl nu încheie o transacție în regulă care se constată cele de mai sus, ci se fac în aceeași zi două acte, dar cu același rezultat final, se autentifică un act prin care Ilie vinde Friedei Rabinovici imobilul din str. Sf. Lazăr No. 44, iar înaintea Curței dau în aceeași zi o declarație de stingerea procesului și renunțarea la acțiunea de revocare.

Având în vedere că din toate acestea rezultă că dacă o tranzacție a urmat, a fost între fiul Ilie și tatăl său Haim, dar nici o transacție nu a urmat între fratele Ilie și fratele Meer Rabinovici; că, nici nu era motiv ca să se încheie vre-o transacție între frați, căci nici un litigiu nu era între ei, nici născut, nici pe cale de a se naște; că, un litigiu a fost între frați cu ocaziunea deschiderii succesiunii mamei lor Haia, dar la această dată era deja stins prin împăcarea intervenită încă de la 17 Februar 1920; că, despre neînțelegeri între ei relativ la succesiunea tatălui lor Haim nu putea fi vorba la 30 April 1920 de oarece Haim Rabinovici decedea tocmai la 16 Ianuar 1921, că de aceia actul de vindere-cumpărare autentificat la 30 April 1920, nu constată de cât vânzarea imobilului de către Ilie către Freida, adică condiția sub care bătrânul Haim Rabinovici înțelegea să renunțe la procesul de revocare a donațiunii, renunțare făcută în aceeași zi.

Având în vedere că în acest act de vindere-cumpărare intervin patru persoane și anume: Ilie Rabinovici, Freida Rabinovici Sura Rabinovici, care e soția lui Ilie Rabinovici, și Meer Rabinovici, fie care făcând declarațiunile ce urmează și care ne dau conținutul întreg al acestui act: Ilie Rabinovici declară că vinde acest imobil, obținut prin donațiune de la părintele său, liber de orice sarcini D rei Freida Rabinovici, cu preț de 10.000 lei și fiindcă anterior îl dăruise soției sale Sura, declară că revocă acea donațiune. — Freida Rabinovici declară că cumpără acest imobil și a numărat prețul; Sura Rabinovici declară că nu face nici o obiecțiune la revocarea donațiunii făcută de soțul ei, iar Meer Rabinovici face două declarațiuni și anume: 1) Că garantează pe Ilie Rabinovici de orice pretențiuni ar mai ridica în viitor părintele lor Haim asupra acestui imobil și a 2) Că recunoaște că imobilul din str. Sf. Lazăr 41 pe care l-a dobândit prin donațiune de la mama sa, era averea lui Haim Rabinovici.

Având în vedere că un act juridic poate să conțină în afară de clauzele care formează corpul și obiectul principal al său și clauze care sunt inserate incidental; că aceste din urmă clauze sau se raportează în mod direct la operația juridică constatată prin act și atunci forța lor probantă este egală cu a celor dintâi, sau nu se raportează în mod direct la operația juridică constatată prin act, în alte cuvinte sunt streine de obiectul actului și atunci forța lor probantă nu mai este ca a celor dintâi, ele neconstituind de cât doar un început de dovadă scrisă (art. 1174 c. civ.); că, în actul de vindere-cumpărare descris mai sus, toate declarațiunile făcute de Ilie Rabinovici, Freida Rabinovici, Sura Rabinovici și prima declarație făcută de Meer Rabinovici, fie că le socotim principale sau incidentale, toate însă, având o strânsă și directă legătură cu obiectul actului, se bucură de o forță probantă complectă; a doua declarațiune însă, făcută de Meer Rabinovici, străină cu totul de obiectul actului, are numai puterea unui început de dovadă și nici de cum a unei probe complete; că, de aceia această declarațiune a lui Meier Rabinovici care are caracterul unei mărturisiri extrajudiciare, deși făcută într'un act autentic, dar sub această formă de clauză accesorie și străină de obiectul actului, credem că nu poate avea valoarea pe care i-o atribue deciziunea majorității; că, neavând de cât puterea unui început de dovadă, răsturnată de toate dovezile din trecut și necomplectată cu nici o altă probă din prezent, atare declarațiune socotim că nu ne poate servi a răsturna realitatea lucrurilor spre a-l obliga pe Meer Rabinovici să raporteze la succesiunea tatălui său un bun ce'l deține din averea ramașă de la mama sa, în calitatea sa de fiu, fapt recunoscut de fratele său Ilie cu ocaziunea deschiderii acelei succesiuni*).

Semnați: *M. Petron, D. G. Lupu.*

*) Nota. — Motivele din părerea minorității sunt redactate de dl. consilier D. G. Lupu.

Administrația revistei roagă pe d-nii abonați în întârziere a'i trimite costul abonamentului rămas neachitat.